Nr. 1. | דאס | Rok I.

דאס יידישע ווארט

דעמאָקראטישעס וואָכענבלאטט
פיר פּאָליטיק, ליטעראטור אונד יידישע
אנגעלעגענהייטען

Słowo Żydowskie

אינסעראטע בילליגסט.
פערלאנגטער אונד
האנדעלס-אנצייגען 1 K
גראטולאציאנען 50 h.
Adresse:
Redaktion
„Das jüdische Wort"
in CHRZANOW.

אבאנעמענטס:
פירטעלליעהריג K 3.—
האלביעהריג „ 5.—
גאנציעהריג „ 10.—
פירים אויסלאנד „ 11.—
פעראיינע אונד קולטור-
קאנצלייען 20% נאכלאסס

Chrzanów, 23. czerwca 1905. | **קרשאנוב, פרייטאג 23 יוני תרס״ה.**

דאס יידישע וואָרט.

אונזערע פאלקסגעשיכטע ווייזט אונס פיעלע פערשיעדענארטיגע סיטואציאנען אונד פערהעלטניססע דער יודען אין פערשיעדענען ארטען, אן דעם פלוססע ירדן, אם בערגע מוריה, אין דען קערקערצעלטען בבל׳ס, אין דער הויפטשטאדט שושן, דיא פאלטערונג דער קרייציגלער, אונטער דער רעגירונג דער קירכענאבערהויפטער. דער פעפסטען אונטער איזאבעלא׳ס יאך, אין דער סיינע אונטער פראנצעזישעס שוטצע אונד דיא גרויענהאפטעסטע פערפאלגונג המעלניצקי׳ס, אויף.

וויא ערוועהנט, זייט 1800 יאהרען, דיא צייט דער צערשטערונג דעס הייליגען טעמפעלס, זינד דיא יודען אונטער פערשיעדענען פעלקערן אונד נאציאנען צערשטרייט. איין טייל ווארדע געפאנגענגענאממען אונד נאך בבל געשלעפט, אנדערע האבען איהרע צעלטע אין פערזיען פראנקרייך אזוו. אויפגעשלאגען אונד איינע מענגע האט אויך שפאניענס באדען אלס רוהשטעטטע אויפגעזוכט. איהרעווירקליכע היימאט קעננען זיא ניכט מעהר! אונזער הייליגעס לאנד, ווארדע וויא טאט געזאגט. אין דער דיאספארא (גלות) האבען דיא יודען אינפאלגע איהרער לידען, פערפאלגונגען אונד דראנגזאלען, איהרען מוטה אונד טאפפערען גייסט פערלארען אונד פאן דען השמונאים וואר מעהר קיינע רעדע! וויא עס אין דער גמרא (סוטה) בעקלאגט ווירד: משהרב בית המקדש וכ׳

דאס בינדעל ישראל ווארדע געלעזט איינפאלגע צוויטראכט! — דיא איינטראכט, האהדות יהשלום כלי שמחזיק ברכה לישראל, פאנד קיינען איינגאנג אונד איינלאסס — האסס אונד צארן וואלטעטע אונד שאלטעטע איבעראלל! — לא הרבה ירושלים אלא מפני שנאת חנם!

דער יינגסטע אבשניטט אונזערער געשיכטע האט פיעל עהנליכקייט מיט דען אבשייליכסטען עראייגניססען דעס דונקלען מיטטעלאלטערס. וויר ברויכען נור איינבליק צו נעהמען אין דאס לעטצטע בלעטכען אונזערער שיכזאלע — אונד וויר פינדען, דיא אפפערע דרייפוס אין פראנקרייך, דיא בעשולדיגונג דעס ריטועללען מארדעס אין בעהמען דיא בויערנאויפשטענדע אין גאליציען, וואו דאס יידישע האב אונד גוט בעזווילליג פערניכטעט ווארדע (דיעזע ווארדען אבער דורך דיא רעגירונג ניעדערגעדריקט) דיא פערפאלגונג אונד ניעדערדריקקונג אונזערער גלויבענסגענאססען אין רומעניען אונד דערען אויסוואנדערונג נאך אללען וועלטטיילען... דיא העטצען געגען יודען אין רוסלאנד אונד דיא מעטצעלייען, דיא אם העלליכטען טאגע שטאטטפינדען קישינוב, זיטאמיר אזוו.

אין דיעזער קריטישען צייט, וואו דער יודע, אויף שריטט אונד טריט געמארטערט אונד געפלאגט אונד זיין לעבענס-אונטערהאלט פאסט איבעראלל ענטריססען ווירד, איזט עס דאך פיר אנגעמעססען דאסס דאס יידישע פאלק פאן זיינעם ליטורגישען שלאפע ערוואכען זאלל. ערוואכען זאלל עס צור טעטיגקייט! צור רעטטונג זיינער עהרע! דאס פאלק זאלל פערטרעטער אונד פיהרער האבען מינדעסטענס וויא עס אים מיטטעלאלטער געוועזען איזט

איבעראלל ווא דיא יודען וואס אויסצושטעהען האטטען, שטאנד איממער איין לינדערער איהרער וואונדען אויף. באלד טראט אויף ר׳ שמואל הנגיד באלד זעהען וויר גאון החכמים הרמב״ם ז״ל אלס יודישער לייב־ארטין צום קעניג ערקארען, באלד השר דון יצחק אברבנאל אלס ליעבלינג אים קעניגליכען האפע. איממער קאמם איין גראססער מאנן צום פארשיין אונד איהרע ווארטע פאנדען איבעראלל געהער צו גונסטען איהרעס פאלקעס.

דאס פאלק זאלל דיא איינטראכט אונטער זיך הערשען לאססען. דאס פאלק זאלל זיך פעראייניגען אום אויך אנזעהען אונד אכטונג בייא דען פערשיעדענען פעלקערן אונד נאציאנען צו ערלאנגען. עס זאלל אויך זיינע שטיממע ערהעבען, ווא עס פיר דען כלל ישראל ניטצען קאנן; עס זאלל צור געלטונג געלאנגען — דאס יודישע ווארט!

י. ק. דייטשער.

דיא רעהאביליטירונג דרייפוס.

וויעפיעל עריננערונגען קניפפען אונס אן דען נאמען דרייפוס, פאסט יעדעס קינד קעננע איהן. אין יעדעס גהעטא הערען וויר דאס ליעד „דרייפוס" אוס דעם מונדע מינדיגער קינדער אונד ערוואכסענער לייטע ערטענען. דרייפוס, דעם דיא גאנצע יודישע וועלט זאפיעל סימפאטהיע געצאללט האט איזט פאסט זייט דער לעטצען אונד אללגעמיין בעקאננטען שלוסספערהאנדלונג צו רענס פערגעססען ווארדען, אבער דאך ניכט פאן יעדעם. געלעגענטליך ווירד זיינע אפפערע נאך הייטצוטאג זאגאר אין דען ניעדריגסטען שיכטען דעם יודענטהומס בעשפראכען אונד צום בייספיעל איינעס אונשולדיגען מארטירערס דארגעשטעללט. ניעמאנד וואללטע אן זיינע אונשולדיגקייט גלויבען נור דרייפוס אונד זיינע גלויבענסגענאססען בעגאננען פאם אינטעליגענטעסטען ביז צום אונוויססענדען.

יא! דרייפוס האט עס געצייגט, דאס וויר יודען אונס פאן אללען פערליימדונגען, מיט דענען וויר היע אונד דא בעזודעלט ווערדען, אונפערצאגט אונד מוטפאלל, וויא איינסט דיא מאקאבעער אונד אנדערע, רייניגען זאללען אונד דער גאנצען געזאממטשאפט צייגען, דאסס וויר אונשולדיג זינד נור איינפאלגע איינעס ראססענקאמפפעס אונד פאן שלעכטען אינדיווידוען פערליימדעט ווערדען. דרייפוס האט זיך ווירקליך אין זיינעם מוטפאללען אונד שווערען קאמפפע אום זיינע עהרע פאר דען גאנצען וועלט צו רעטטען, אונד זאמיט אויך דיא עהרע דעם גאנצען יודענטומס, אלס ווירדיגער זאהן דער בעריהמטען מאכאבעער געוואוסט.

ער האט זיך ניכט נור דאמיט בעפריעדיגט, דאס ער פאם געפענגניססע בעפרייט ווארדע, דיעסען קוואל, ער מיט דעמזעלבען הערואיזמוס ערטראגען האט, וויא איינסט דער בעריהמטע ראבבי עקיבא, זאנדערן האט אללע העבעל אין בעוועגונג געזעטצט אום זיינע עהרע צו רעטטען זא דאס איינע נייע אונטערזוכונג דורכגעפיהרט ווארדע אונד אללע אונשולד דרייפוס אנ׳ס טאגעליכט געליעפערט ווארדע. אללע פערליימדונגען, פאן דענען דיא יודען זייט יאהרהונדערטען זאוויא אויך דרייפוס ניכט פרייא וואר, ווארדען יעטצט דער

פאילעטאן.

איין שיפפליין אויף דעם מעערע.

עס שטירמט, עס בריסט דאס מעער,
ווערפענד בערגהאהע וועללען,
עס טרייבט איין שיפפליין הין אונד הער,
דראהט עס צו צערשעללען.
עס פערשלינגען אין דונקעלהייט,
אין דיא טיעפע עס צו באהרען,
שפערט שאן אויף דען ראבען וייט.
דיא העללע — שיער איזט׳ס פערלארען.
דארט פערשוואנדען וואורדען צו ניכטע,
שאן גראססע שיפפע אהנע צאהל,
דערען נאמע געהערט בלאס דער געשיכטע,
דענען געזעטצט איזט לענגסט איין דענקמאהל.
נור דיעזעס שיפפליין בעוועגט זיך שווער,
אויף דער וואססערוויסטע אין באנגען,
שוקעלט זיך, בעוועגט זיך הין אונד הער,
איזט נאך ניכט אונטערגאנגען.
דיא וועללען בריסען פאן אללען זייטען,
זיך זעהר האך אויפטירמען,
זיא וואללען׳ס פערניכטען, עס ערבייטען,
צערשמעטערן אונד ערשטירמען.
דאס שיפפליין בעוועגט זיך טראטץ דער שטירמע,
זיא קעננען עס ניכט ערפאססען,
עס לאבט, עס שפאטעט דער וואססערטירמען,
זינקט ניכט אין דיא וואססערמאססען.
ווער איזט דיעזעס שיפפליין, דאס ניע אונטערגעהעט,
שפרעכענד דעם בראזענדען עלעמענטע האהן,
אונד טראטץ אללער לידען פעלזענפעסט דאשטעהעט?
אה! דאס איזט אונד בלייבט דיא יודישע נאטיאן.

S. Baltuch.

גאנצען וועלט אויסגעליעפערט אונד דען יודען אללגעמיין בעקאננטע אונד סימפּאטיעפאללע דרייפוס ווירד אין דען נעכסטען טאגען אלס אונשולדיג ערקלערט; זא דאסס ער ווירד זיך ווידער אום דען פריהערען פּאסטען, אלס קאפּיטאן ביי דער פראנצעזישען ארמעע בעווערבען קעננען.

Iwri.

ערצהערצאָג יאָזעף.

אויס פיומע גינג אללער וועלט דיא טרויריגע נאכריכט פאָם אבלעבען דעס ערצהערצאגס יאזעף דער אבערקאממאנדאנט דער אונגאר. לאנדוועהר צו. ערצהערצאג יאזעף איזט אם 2 מערץ 1833 געבארען אונד פערמעהלטע זיך אם 12 מאי 1864 צו קאבורג מיט דער פּרינצעססין קלאָטילדע פאָן זאכסען. דער עהע ענטשפּראססען 7 קינדער. ערצה. יאזעף מאכטע דען פעלדצוג אים יאהרע 1866 מיט, שטאנד אן דער שפּיטצע איינעס בריגאדעס אים געפעכטע ביי שווינשעדעל אונד איבערנאהם וועהרענד דער שלאכט פאָן קעניגגרעטץ אן שטעללע דעס שווער־פערוואונדעטען פעלד־מארשאללייטנ. גראפען פעסטעטיקס דאס קאממאנדא דעס פיערטען ארמעע־קארפּס. ביי דיעזער שלאכט גאב ער דען דאמאלס ערשיטטערטען טרופּפען איין גלענצענדעס בייאשפּיעל זיינעס העלדענמוטעס. פיער פפערדע וואורדען איהם אונטער דעם לייב ערשאססען, ער זעלבסט וואורדע אן דער האנד פערלעטצט. דיא לייכע וואורדע פאָן פיומע נאך בודאפּעסט איבערפיהרט אונד אין דער שלאססקאפּעללע אויפגעבאהרט.

באראָן נתנאל ראָטשילד.

וויעדערום איזט איינע יודישע פּרונקזיילע איינגעפאללען! וויעדערום האט דאס יודישע פאָלק איינען בעדייטענדען פערלוסט צו פערצייכנען! אינדעם איין צווייטער פהילאנטראָף פאָם הויזע ראטשילד אויס דעם לעבען געשיעדען איזט. דער עלטעסטע זאהן דעס בעקאננטען באראָן'ס אנשל שלמה ראטשילד ז"ל אויס פראנקפורט א.מ. באראָן נתנאל ראטשילד, איזט נאך לאנגעם, שווערען ליידען אים 69 לעבענסיאהרע געשטארבען. אינפאלגע זיינער קראנקהייט נאהם ער אן דען וועלטס-געשעפטען זעהר ווענינ טייל, אונד עפּי צוואת אביו ר' אנשיל שלמה ראטשילד בליעב ער אלס שטיללער געזעללשאפטער, וועהרענד דער יינגערע ברודער באראָן אלבערט ראטשילד דיא לייטונג דעס הויזעס גענצליך איבערנאהם.

דיא מילדע אונד וואָהלטעטיגקייט דעס פערבליעבענען איזט איבעראלל בעקאננט; ער שטיפטעטע פיעלע הומאניטעטס אינסטיטוטע וויא צב. דאס יודישע שפּיטאל אין קארלסבאד, דאס ראטשילד־שפּיטאל אין וויען אזוו. אונד לייסטעטע אונטערשטיטצונגען אן דיא זיך אן זיין מילדעס הערץ געווענדעט האבען. זיין פערמעגען ווירד אויף 300 מיליאָן געשעטצט. תנצב"ה.

דער שאה פאָן פּערזיען.

שאה מוזאפּיר-עדדין, דער יעטצטיגע נאכט אונזערעס קאיזערס, איזט דער צווייטע זאהן דעס ערמאָרדעטען שאה נאסר-עדדין אונד דער פינפטע פערטרעטער דער קאדשארען העררשאפט, דיא מאנגאליש-טאטארישען אורשפרונגס איזט. דער שאה פערבראכטע זיינע ערסטען לעבענסיאהרע אים האַרעם צו טעהעראן אונד גענאסס דארט זיינע ערסטע, זעהר אבערפלעכליכע ערציעהונג. שפּעטער קאם ער נאך אלטהערגעבראכטער זיטטע צור וויטערען אויסבילדונג נאך טעבריס, אינדעם ער גלייכצייטיג צום גענעראל-גובערנאטאר פאן אזרבידשאן ערנאנט וואורדע. פאָן קינדהייט אויף זעהר וויססבעגיעריג, בעריעף ער דען אין פּערזיען בעקאננטען מירזא ניזאם, איינען געוועזענען שילער דער פּאליטעכנישען שולע אין פאריז צו זיך, אים זיך אונטער זיינער לייטונג, אין וויססענשאפטען העראנצובילדען אונד ערלערנטע פראנצעזיש, שטודירטע מאטהעמאטיק, געשיכטע, געאגראפהיע, ליטעראטורגעשיכטע אונד נאטורוויססענשאפטען.

דיא זא געוואננענע בילדונג נאהם אויף זיין ווירקען אלס רעגענט נאכהאלטיגען איינפלוסס. דיא פּראווינץ אזרבידשאן בליהטע אונטער זיינעם רעגימע צו אונגעאהנטער בעדייטונג אויף. אלס אין דער פּראווינץ איינע גראססע הונגערסנאט אויסבראך, קויפטע ער אויס איינענען מיטטעלן אין רוססלאנד גראססע קוואנטיטעטען געטריידע אויף, דיא ער אן דיא בעפעלקערונג פערטיילען ליעס אויך איינע העהערע מיליטערשולע נאך איראפּאישען מוסטער ריעף ער אין זיינער פּראווינץ אינס לעבען.

אם 1 מאי 1896 טראט ער דיא רעגיערונג אן. זיינע ערסטען געשעפטע וואַרען הולדזאממקייטס-אקטע. ער בעגנאדיגטע פיעלע פּאליטישע פערברעכער. האב דיא בראד אונד פלייש-שטייער אונד פיעלע בעשרענקונגען דער פרייהייט דער פּערזישען יודען אויף. זיינען לעהרער ניזאם בעריעף ער צום מיניסטער דער עפפענטליכען ארבייטען. אום דיא פאלקסבילדונג צו העבען בילדעטע ער אין טעהעראן איין פאלקסבילדונגס-פעראיין דער אים פערלויף איינינער יאהרע צאהלרייכע שולען, וואיזענהייזער אונד אבילע שוף. אויס פּריוואטמיטטעלן שפּענדעט דער שאה

פאָליטישע רונדשויא.

דיא קריזע אין אונגארן.

ענדליך וואורדע גראף טיסא ענטלאססען אונד אן זיינער שטעללע קאם דער געוועזענע האנוועד-מיניסטער פעיערוואריי. ער וואורדע אויך מיט דער בילדונג איינעס קאבינעטס בעטרויט. דיא אפפאזיטיאן, דיא געגלויבט האטטע דורך איהרע אבסטרוקציאן דען זיעג דאפאן צו טראגען, וואורדע צו זעהר אין איהרען האפפנונגען געטיישט. זאגאר דיא ליבעראלען האבען זיך געגען פעיערוואריי'ס רעגימע ערקלערט. ער וואר שאן אלס האנוועד-מיניסטער זעהר אונבעליעבט. ער געהערט קיינער פארטייא אונד האט דעסהאלב קיינע אנהענגער. פעיערוואריי, איזט זעלבסט זיינער אונבעליעבהייט אים פאליטישען לעבען בעוואוסט. ער האט זיך אויך געאייסערט, דאסס זיינע מיססיאן נור איינע איבערגאנגספעריאדע זייא אונד פראפהעצייט זיינעם קאבינעט קיין לאנגעס לעבען. ער האט זאגאר דאס מיניסטער-שלאסס אין בודאפעסט ניכט בעציעהען וואללען, זאנדערן איינע פריוואטוואהנונג אויפגעזוכט.

דיא לאגע דער יודען אין רוססלאנד.

אונטער בוליגינס רעגימע זאלל דען פאָלקערן רוססלאנדס איינע קאָנסטיטוציאָן צוטייל ווערדען. מיט גראָססער פריידע וואורדע דיעזער קולטורעללע שריטט פאָן דער גאנצען וועלט בעגריססט. דיא גראָססטע פריידע האט אונטער דער יידישען בעפאָלקערונג געהערשט, דיא איינמאל גלויבטען, דא זיא זייט יאהרהונדערטען אויף גרויזאמע וועיזע אונטער דער בירדע דער רוססישען קנעכטשאפט אָכטצען דאס פיר זיא ענדליך דיא זאָננע דער פרייהייט אויפגעהען ווירד. קורץ האט אבער איהרע פריידע אונד האָפפנונג געדויערט, אום ענדליך אללע מענשליכען רעכטע צו געניססען. בעפאָר נאָך איינע פאָלקספערזאממלונג צוזאממענבערופען ווערדע, דיא איבער סאָציאלע אנגעלעגענהייטען בעראטען זאָללטע וואורדע שאָן פאָן אָפפיציעלער קוועללע בעקאננט געמאכט דאסס יודען אויס דיעזער פאָלקספערטרעטונג אויסגעשלאססען זייען. אלזאָ האָפפנונג אונד פריידע אום פרייע בירגער צו ווערדען, מיססען דיא רוססישען יודען אויפגעבען.

דעם פעראיין יעהרליך אונגעפעהר איינע פיערטעלמיליאן קראנען אום אין פערזיען פיר דיא פערברייטונג דער קולטור ערפאלגרייך ווירקען צו קעננען, ענטזענדעטע דיא רעגירונג אין טעהעראן ביינאה' 200 יונגע קנאבען אין דיא הויפטשטעדטע אייראפא'ס דאמיט זיא דארט איהרע פאללשטענדיגע אויסבילדונג געניססען. צווייא זעהנע דעס שאה זינד בעקאננטליך אים טהערעזיאנום אין וויען העראנגעבילדעט וואורדען.

שאה מוסאפפיר-עדדין פיהרט איין פיר אזיאטישע העררשער ביישפיעלגעבענד איינפאכעס לעבען. זיינע טאגעסארדנונג לויטעט: פאן 8 ביז 11 אוהר פריה, ערלעדיגונג פאן שטאאטסגעשעפטען, דאנן ערסט נימט ער דאס פריהשטיק. נאך דעם עססען רוהט דער שאה לענגערע צייט אונד בעגיבט זיך זאדאנן אין זיינען פריבאטען גארטען, וואו ער וויעדערום שטאאטסגעשעפטע ערלעדיגט. אבענדס פערריכטעט דער שאה דאס געבעט אונד בעגיבט זיך זאדאנן צום דינער, אין געזעללשאפט זיינעס האפעס אונד מיניסטער, דאס מיט גראססעם לוקסוס סערוויערט ווירד.

D.

זייט דער לעטצטען קישענעווער-געשיכטע האט דיא רוססישע רעגירונג איינע נאָך ניע דאגעוועזען אונד דיא גאנצע מענשהייט עמפּערענדע פּאָליטיק צו פיהרען בעגאָננען, עס איזט אללגעמיין בעקאננט, דאסס דער רוססישען רעגיערונג זעהר אונאנגענעהם איזט, דאסס זיך דאס פאלק צו פיעל מיט פאָליטיק בעפאססט, געשוויגע אין דיעזער זאָ קריטישען צייט. אום דער דאָרטיגען פאָלקסמאססע אנדערע עראייגניססע, אלס עס דער קריעג אן דען טאג ברינגט, צו ליעפערן, ווערדען (דורך אגיטאציאָן) אין דער לעטצטען צייט זעהר הייפיג אין פערשיעדענען פאן יודען דיכט בעפאָלקערטען ארטשאפטען יודענעקצעססען פעראנשטאלטעט. ניכט נור, דאסס יידישעס האב אונד גוט אין דען האָנדען דעם ראהען מאבס פערלארען געהט, אונד זעהר פיעלע איינפאלגע דעססען אהנע עקזיסטענץ בלייבען, אבער אויך אונצאָהליגע זינד צום אפפער דיעזער אונערהאָרטען ראהייט געפאללען. דיא יינגסטען עראייגניססע אין לאדז, מינסק אונד בריסק וואו זא פיעלעס אונד אונשולדיגעס יידישעס בלוט געפלאססען האט, קאָננען אונס אללעס אם בעסטען ערקלאָרען.

Moses.

איטאליען.

נאך דייטשלאנד אונד פראנקרייך איזט אויך דיא רייהע אן איטאליען געקאממען איינע רעפארם איינצופיהרען. דער איטאליענישע קריעגסמיניסטער פעדאָטטי האט ערקלאָרט, דאסס דער פראיעקט איינער צוויייאָהריגען דיענסטצייט אים מיליטאָר שאָן אויסגעארבייטעט וואורדע אונד ביי דער נאָכסטען בעראטונג איבער דער קריעגסבודגעט דעם אבגעארדנעטענהויזע פארגעלעגט ווירד. אלזא וויעדער איין פארטשריטט.

דער רוססיש-יאפאנישע קריעג.

נאך דעם שרעקליכען בלוטבאד, דאס $1\frac{1}{2}$ יאהרע געדויערט האט אונד נאך דען גראססען רוססישען ניעדערלאגען, ווירד זייט פינגסטען אפפיציעל אין אללען בלעטטערן איבער פריעדען געשפראכען. עס וואורדע שאן זאגאר איין פערהאנדלונגסארט — וואסהינגטאן — בעשטיממט אונד דיא יאפאנישע אונד רוססישע רעגירונג זאללטען איהרע בעפאללמעכטיגטען ערנאננט האבען. אבער יאפאן מיסטרויט נאך יעטצט דעם ליסטיגען רוססלאנד אונד מיט רעכט. וועהרענד דיא גראסספירסטען פאן פריעדען רעדען, וואורדען 200.000 מאנן נאך אסטען בעשטיממט אונד 45.000 מאנן זינד בערייטס אבגעגאנגען. רוססלאנד וויללל נור געלעגענהייט אויסניטצען אונד זיך צום ווייטערען קריעגע פארברייטען. זיא גלויבען נאך אן איינען ענדגילטיגען זיעג אונד ערסט דאנן אונטער גינסטיגערען בעדינגונגען פריעדען צו שליעססען. ביז נון וואורדע דיא פארטזעטצונג דעס קריעגעס ניכט אונטערבראכען. שארמיטצעל פאנדען צו גונסטען יאפאנ'ס שטאטט.

K. P-ski

כינא. אין דען אינטעלליגענטעסטען רעגירונגס-קרייזען שטרעבט מאן רעפארמען אן אונד דיא אידעע דער איינפיהרונג איינער קאנסטיטוציאן פינדעט פאסט איבעראלל אנהענגער. דיא אין אויסלאנד צו שטודיענצוועקקען וויילענדען כינעזען, לאססען קונדגעבונגען נאך דער הויפטשטאדט כינא'ס געלאנגען, אין דענען רעפארמען אים גייסטע אייראפעאישער לענדער געווינשט ווירד.

פאָפולאָרע היילקונדע.

Von Leopold Grossberger, Berlin.

עס איזט איינע אלטבעקאנטע טהאטזאכע, דאסס פיעלע פפלאנצען, דיא אלס געמיזע גענאססען ווערדען, גראססע הייל-קרעפטע געגען פערשיעדענע קראנקהייטען ענטהאלטען. זא זינד צ.ב. ערדבעערען (יאגדעס) זעהר גוט געגען גיכט. דער בעריהמטע שוועדישע ארצט אונד נאטורפארשער Linne — געשטארבען אים יאהרע 1779 — פערזיכערטע אין איינער זיינער שריפטען דאז ער זיך דורך ערדבעערען, דיא ער אפט גענאססען, דיא גיכט, אן דיא ער לאנגע געליטטען, געהיילט האט.

דיא הילזען פאן באהנען (אויף זשארגאן „בונדלעך״) אלס באהנענשאטענזופפע ווירקען נאך דאקט. ראם אין פרעטין (האל-שטיק) זעהר גוט געגען בלאזענקאטאררה, ניערענליידען, ניערענ-ענטציגדונג, נאך שארלאך ענטציגדליכען געלענקראומאטיזמוס הערצקלאפפענפעהלער, הערצשוועכע, בלייכזוכט, וואססערזוכט, קינדבעטטפיעבער, גיכט, לעבערליידען, צוקערקראנקהייט, היפט-נערווענשמערץ (Ischias) אונד נאך מעהרערע קראנקהייטען. דיעזער ארצט בעריכטעט אין איינער אים יאהרע 1895 פאן איהם הערויסגעגעבענען קליינען בראשירע איבער מערקווירדיגע היילונגען, דיא ער דורך דאס טרינקען פאן באהנענשאטענזופפע ערציעלט האט. ער איזט מיינעס וויססענס דער ערסטע ארצט, דער אויף דיא היילקראפט דיעזער פפלאנצע אויפמערקזאם געמאכט האט. דיא היילווירקונג דער באהנענשאטענזופפע בערוהט וואהל אויף איהרע אייגענשאפט, דען אורין שטארק צו טרייבען, אלזא בלוטרייניגענד צו ווירקען, אהנע דאבייא דיא ניערען (דיא דען אורין אויסשיידען) אין שעדליכער וויזע צו רייצען, וויא דיעס מאנכע אנדערע שארפע מיטטעל, וויא צום ביישפיעל וואכהאלדערבעערען (יאלאוויטין) טוהן. נאך דער ער-פאהרונג דעם פערשטארבענען דאקטער קארכטען, לייפציג ווירקען האפערגריטצע (אלס זופפע) אונד ברוננענקרעססע (איין בלאט-ארטיגעס געמיזע), לעטצטערע אלס זופפע אדער אלס געמיזע גענאססען עבענפאללס זעהר גוט בייא ניערענליידען. דיעזעלבע גוטע ווירקונג (בייא ניערענליידען) האבע איך אין בראמבערג (ווא איך פריהער 12 ½ יאהרע לאנג דיא היילפראקסיס אויס-געאיבט האבע) אויך פאן קירבים (אויף זשארגאן: דיניעס) בייא ניערענקראנקהייטען געזעהן, דען אויך דער קירבים ווירקט אורינ-טרייבענד אהנע דיא ניערען אין שעדליכער וויזע צו רייצען. דורך איינע קירשענקור זאלל — וויא דר. ווינקלער (געגאננט Alanus) אין איינער זיינער ווערקע נאך פראנצעזישער קוועללע בעריכטעט — איין האפבעאמטער נאפאלעאנס I. פאן איינעם שווערען לונגענליידען געהיילט וואָרדען זיין.

איינע דער היילקרעפטיגסטען געניעסבארען פפלאנצען איזט דער סאלאט (אויף לאטייניש Lactuca sativa זשארגאן שאלאטען) איין געוויססער דאקטאר Bluff שרייבט אין זיינעם ערשיענענעם בוכע „דיא היילקרעפטע אונזערער קיבענגעוועקסע״ דאסס שאן דער אלטגריעכישע ארצט (דעם אלטערטומס) Dioscorides פאן דעם סאלאט בעהויפטעט האט, דאז ער דען שלאף בעפערדערט, וואס אויך דער אלטגריעכישע ארצט גאלענוס זא וויא דער אלטרעמישע ארצט צעלזוס אויס ערפאהרונג בעשטע-טיגען. זייגענדע פרויען דיא סאלאט הייפיג עססען, בעקאממען מעהר מילך אין דער ברוסט, אויך ווירקט ער גינסטיג אויף דען שטולגאנג אונד רייניגט דאס בלוט.

(פארטזעטצונג פאלגט)

נאטור־וויססענשאפטליכעס.

דיא בליטצגעפאָהר אים וואלדע. — דיא וויט פערברייטעטע אננאהמע, דאסס דער וואלד אן זיך איינע בעטראָכטליכע בליטצגעפאָהרדונג הערפאָרופע, טריפפט נאך איינעם גוטאכטען דעם קעניגל. מעטעאָראָלאָגישען אינסטיטוטס בערלין, וועלכעס געלעגענטליך איינער רעקורסענטשיידונג דעם רייכספערזיכערונגס אמטעס אבגעגעבען וואורדע, אים אללגעמיינען ניכט צו. פיעלמעהר לעהרט דיא ערפאהרונג, דאסס אין איינעם געשלאָססענען בעשטאנדע אנגעהערנד גלייך האָהער וואלדביימע פערהאָלטניסמאָסיג זעלטען בליטצ-שלאָגע פאָרקאָממען. נור דאָרט, וואָ צווישען דען ביימען גרעססערע צווישענריימע פאָרהאנדען זינד, אדער ווא איינ-צעלנע ביימע איהרע אומגעבונג בעטראָכטליך איבערראגען, איזט דיא וואהרשיינליכקייט איינעם בליטצשלאגעס איינע גראָססערע, אויססערדעם ווירדע איין אין איינען וואלד איינ-שלאגענדער בליטץ אונבעדינגט איינעם בוימע פאָלגען אונד דורך דעססען וואורצעלן צור ערדע געהען. גאנץ בע-טראָכטליך גראָססער איזט דיא געפאָהרדונג בייא איינעם איינצעלנשטעהענדען בוימע אדער, אללגעמיין געזאגט, בייא יעדעם געגענשטאנדע, וועלכער אויף וויטע ענטפערנונג הין דען האָכסטען פונקט דעם געלענדעס בילדעט. היער פערגראָססערט זיך דיא עלעקטרישע שפאנונג ערהעבליך.

דיא האָהע דעם פאָגעלפלוגס. — דיעזע האָהע וואורדע ביזהער אללגעמיין בעדייטענד איבערשאָטצט. מאן נאהם זיא ביז צו 5000 מעטערן אן. בעאָבאכטונגען פערשיעדענער לופטשיפפער האבען יעדאָך געצייגט, דאסס דיא האָכסטע האָהע אין דער ביזהער יעמאלס איין פאָגעל פליעגענד געזעהען וואורדע, 3000 מעטער זינד. דער פאָגעל וואר איין אדלער. אללע איבריגען פאָגעל פליעגען בעדייטענד ניעדריגער, אונד צוואר לערכען ביז צו האָכסטענס 1900 מטר, קראָהען ביז צו 1400 מעטערן, שטאָרכע ביז צו 900 מטרן. פאָגעל, דיא זייטענס דער לופטשיפפער אין גראָססערען האָהען אויסגעזעטצט וואורדען, וויא צ. ב. איין האָנפלינג, פלאָגען שטעטס זאפארט נאך אונטען.

דיא טיעפסטע יע בעאָבאכטעטע לופטעמפעראטור. דיעזעלבע בעטראָגט — 85,6 גראד אונד וואורדע בייא דען באללאנויפשטיעגען צור ערפאָרשונג דער האָהערען לופט-שיכטען, דיא דאס ערסטע וויססענשאפטליכע אינשטיטוט אמעריקאס, דיא שמיטהזאניאן־אינסטיטוטיאן פעראנשטאל-טעטע, אין איינער העהע פאָן 14,800 מעטער אויפגעצייכנעט. דיא טיעפסטע ביז יעטצט אין אייראפא בייא איינעם באל-לאָנאויפשטיעגע רעגיסטריערטע טעמפעראטור בעטראָגט — 73,8 גראד. דאס ערגעבניס אין אמעריקא איזט דעסהאלב זא איבערראשענד, וויל נאך דען ערפאהרונגען אין אייראפא אלגעמיין בעהויפטעט ווערדען קאנן, דאז איבער 13,000 מטר. האָהע, דיא טעמפעראטור ניכט וועזענטליך מעהר אבנימט זאנדערן צומייסט זאגאר וויעדער צונימט. עס ווירד נון דיא וואהרשיינליכקייט אויסגעשפראכען, דאז איבער דעם נאָרד-אמעריקאנישען פעסטלאנדע לופטפערהאָלטניססע אין האָ-הערען לופטשיכטען הערשען, דיא פאן אייראפאָאישען גאנץ פערשיעדען זינד.

קראָניק.

יאסלא. — וויא ערינגערליך, ווארדען פאר עטווא 3 מאנאטען אין זמיגראד פינף יודען פערהאפטעט. דיעזעס געשאה איינציג אונד אללײן אויף גרונד דער אויסזאגע איינער 14 יעהריגען מאגד, דאסס זיא אויף דעם וועגע צור קירכע פאן יודען איבערפאללען אונד אין איין הויז געשלעפט ווארדען זייא וואו מאן איהר געוואלט אנטהון וואללטע. דיא פערהאפטונג האט אין זמיגראד דאצו אנלאסס געגעבען, דאס איין עלילת־דם פערברייטעט ווארדע, אונד דא צור זעלבען צייט אנלעססליך דער מיססיאנס-פרעדיגטען דאס בויערנפאלק אין גראססען מאססען צושטרעממטע, דראהטען ארגע עקצעססען געגען יודען אויסצוברעכען. דיא זאפארטיגע ערהעבונגען דעס געריכטעס פיהרטען שאן נאך 3 טאגען צור ענטהאפטונג דער בעשולדיגטען יודען אונד צור איינשטעללונג דעס פערפאהרענס. דיא שטאאטסאנוואלטשאפט ערהאב נון געגען דיא אנצייגערין, דיא מאגד טאבאק, דיא אנקלאגע וועגען פערלײמדונג. איינע גאנצע רייהע פאן צייגען בעשטעטיגטע, דאסס דיא מאגד צור צייט אין איינעם דארפע זיך בעפאנד אונד דאסס איין איבערפאלל גאר נישט שטאטטגעפונדען האבע, נון האט דיא אנגעקלאגטע פאר געריכט איין געשטעהנדניסס אבגעלעגט, דיא גאנצע געשיכטע ערפונדען צו האבען, וויל זיא ניכט דיענען וואללטע אונד איהרען אנגעהעריגען דען וואהרען גרונד איהרעס ענטווייכענס פאן איהרער דיענסטגעבערין ניכט מיטצוטיילען וואגטע. דער ריכטער פעללטע דאס אורטהייל: צו 3 מאנאטען מיט פאסטען פערשערפטען ארעסט.

יצחק קלוג.

טשערנאוויטץ. — דיעזער טאגע פאנד דיא אנגעלאבונג דעס נייגעוועהלטען בירגערמייסטערס, רעגיערונגסראטה ה' עדואַרד רייס אים פעסטליך געשמיקטען ראטהויז-זאאל, דורך דען לאנדעספרעזידענטען ריטטער פאן בלײלעבען, מיט איינער אנשפראכע, וועלכע דיא וויכטיגען אויפגאבען דעס געמיינדעראטעס בעריהרטע אונד דאס פריעדליכע צוזאממענווירקען אללער, אים געמיינדעראטה פערטרעטענען נאציאנען אונד קאנפעססיאנען צום וואהל דער שטאדט הערפארהאב, שטאטט. דער בירגערמייסטער דאנקטע הערצליכסט פיר דיא אללערגנעדיגסטע בעשטעטיגונג זיינער וואהל דורך דען מאנארכען אונד פערזיכערטע דיא רעגיערונג אונד דיא בעפעלקערונג, דאסס ער זיינע פפליכטען געוויא ערפיללען ווערדע, אונד שלאסס זיינע רעדע מיט איינעם בעגייסטערט אויפגענאממען האך אויף דען קאיזער.

פ. ב.

וויען. – אין איינער פאַרשטאנד־זיטצונג דעם 9 בעצירק וויענ'ס, קאם אונטער אנדערעם אויך צור רעדע אויף דיא יודען. דער פאַרשטעהער סטארי מאכטע איינע אבפאַללינגע אייססערונג איבער דיא יודען אונד אלס בעצירקסראטה ה' מאקס היללער, איין יודע, דאגעגען רעמאָנסטרירטע, מיינטע סטארי ער האבע דיא יידישע רעליגיאן ניכט בעלײדיגען וואללען, דענן „אין דער ראססע ליעגט דיא שוויינעריי" דארויף רעפליצירטע ה' היללער וועגן ער דיא וואָרטע ערנסט געמיינט האבע, זא פעללט דער געברויכטע אויסדרוקק אויף איהן זעלבסט צוריק, ער מאג איהן אויף זיך בעציעהען." אינפאלגע דיעזער אנטוואָרט פיהלטע זיך דער אנטיסעמיט בעלײדיגט אונד בראכטע דיא עהרענבעלײדיגונגס־קלאגע איין. דער ריכטער פעראורטיילטע ה' היללער צו 20 קראנען געלדשטראפפע. דער ריכטער וואר דער אנזיכט, דאס אים אויסדרוק „אין דער ראססע"... דיא פערשפאטטונג איינער געוויססען ראססע אונד ווענן דער אנגעקלאגטע מיט דען ווארטען „אויף זיך בעציעהען" רעאגירט האטטע, האבע ער דעם קלאָגער פערשפאטעט.

וויען. — דער VII. ציוניסטען־קאָנגרעסס ווירד דיעזעס יאהר אין דער צייט פאם 27. יולי ביז דען 2. אויגוסט וויעדערום אין באזעל שטאטטפינדען. טאגעסאָרדנונג: 1) ערעפפנונג דעס קאָנגרעססעס. 2) טרויערריעדע דר. מאקס נאָרדוי. 3) וואהל דעס בורעאוס. 4) רעכענשאפטסבעריכט דעס א. ק. 5) בעריכט דער ירושלים־קאָממיססיאָן. 6) נאטיאָנאל־פאָנדס 7) אָרגאניזאציאָנס־שטאטוט. 8) פראָפאגאנדא אונד אגיטאציאן. 9) עווענטואליא. 10) נייוואהל. דיא ציוניסטישע וואָכענשריפט „דיא וועלט" ווירד וועהרענד דער דויער דעס קאָנגרעססעס אין באזעל אלס טאגבלאטט ערשיינען.

בודאפעסט. — זיינע מאיעסטעט האט דעם ארדענטליכען פראפעססאר דר. לעא ליעבערמאנן, איין יודע, זאוויא זיינען געזעצליכען נאכקאממען דען אונגארישען אדעל מיט דעם פרעדיקאט סענט-לערינצע פערליעהען.

בודאפעסט. (מיש-עהען) לויט דעם אויסוויז דעס שטאטיסטישען לאנדעס-אמטעס, זינד אין אונגארן אים מאנאט אפריל ד. י. צווישען קריסטען אונד אונגעטויפטען יודען 45 מיש-עהען געשלאססען ווארדען. בייא 13 דיעזער פערבינדונגען זינד היניזיכטליך דער קאנפעססיאן דער קינדער פעראיינבארונגען געטראפפען ווארדען, אונד צוואר 12 פיר דיא קריסטליכע 1 פיר דיא יידישע רעליגיאן.

א. צ.

בערלין. — בייא דער אם 6. יוני שטאטטגעפונדענע טרויאונג דעס דייטשען קראנפרינצען פריעדריך ווילהעלם מיט דער הערצאגין צעציליע פאן מעקלענבורג־שווערין, האט דער אבערהאף־פרעדיגער דר. דריאנדער דיא טרוירעדע מיט דען פאם קאיזער ווילהעלם געוועהלטען ווארטען אויס דעם בוכע רות; „באשר תלכי אלך" (וואו דוא הינגעהסט, וויל איך הינגעהען) געהאלטען. בלאַטטערשטיממען ווילען וויססען, דאס דיא מיטגיפט דער דייטשען קראָנפרינצעססין צעציליע 90 מיליאן מארק בעטראָגט, אונד פאן איהרען רוססישען פערוואנדטען שטאממט.

בערלין. — פאָר דער III. שטראפקאממער דעם לאנדעסגעריכטס, האטטע זיך דער יידישע יובעלעןהאָנדלער לעווי וועגען קערפערליכער פערלעטצונג צו פעראנטווארטען. לעווי וואר אין שטרייט געראטען מיט דעם אנטיסעמיטען גראפען פיקלער אונד פערלעצטע איהם מיט איינעם שלאגרינג. לעווי ווארדע צו דרייא מאנאטען געפענגניסס פעראורטיילט. דיא העהע דער שטראפע ערדעגט נאטירליך גראָססעס אויפזעהען.

ב.

קרשאנוב הוגנערסטאג אם 22 יוני פינדעט דיא צווייטע וואהל-פערזאמלונג אים פעראיינס-לאקאל „אנשי חיל" שטאטט.

קראקויא דיא היעזיגע פאליציא פערהאפטעטע הייטע דרייא געלדפעלשער, דיא פאלשע גולדען אונד 20 העלר-שטיקע ערציינט אונד אויסגעגעבען האבען. י. ל.

לעמבערג שטאטטהאלטער גראף פאטאצקי האט איינע אבשריפט דעס קאיזערליכען האנדשרייבענס פאם 30 מאי ד. י. אין בעטרעף דער וויעדערהערשטעללונג דעס וואוועל-שלאססעס אין קראקויא דעם לאנדעס-אויסשוסס מיט דער ביטטע איבער-זענדעט, דיא לאנדעס-פערטרעטונג פאם אינהאלט דעס האנד-שרייבענס אין קעננטניס צו זעטצען. דער לאנדעס-אויסשוסס באשלאסס נאך פאר צוזאממענטריטט דעס לאנדטאגס, אן דען שטאטטהאלטער דיא ביטטע צו ריכטען, ער מעגע אן דען שטופען דעס טהראנעס דען אויסדרוק אינניגסטען דאנקעס פיר דיעזען אקט דער קאיזערליכען גנאדע אונטערברייטען.

גייבאנדען דורך פערשיעדענע צווייטיגקייטען אין אונזערער יידישען קולטוסגעמיינדע — וויא עס איבליך איזט אין גאליציישען שטעדטען — האט דער ראש-הקהל אונד זיינע גענאססען געדאנקט — ווארויף דיא בעצירקסהויפטמאנשאפט דען גאנצען איפגעלעזט האט אונד פארלייפיג איינען קולטוס ראטה, אלס רעגיערונגס-קאממיססאיר, איינגעזעטצט. דוד כהן.

וויען ביא געלעגענהייט דעס שאה-בעזוך, שפראך דער קאיזער דען ג.-עסטרייכיש. שטאטטהאלטער גראפען קילמאנסעג אן. ער ערקונדיגטע זיך אום דיא שטיפטונגען ראטהשילד'ס אונד זאגטע: „דיא שטיפטונג איזט איבער אורדענטליך גראסס. האט ער זאנסט נאך וואהלטהעטיגקייטס-שטיפטונגען געמאכט?" דער שטאטטהאלטער אנטווארטעטע, דאסס נאך 2 מיליאנען קראנען געספידעט ווארדען.

וויען מיטוואך טראף קעניג קאראל אונד קעניגין עליזאבעט פאן רומעניען היער איין אונד אלס געסטע דעס קאיזערס אין דען פרעמדען אפפארטעמענט דער האפבורג וואהנונג גענאממען האבען.

פראנקפורט א.מ. שפענדע – ראס היעזיגע באנקהויז יעקב ז. ה' שטערן, דאס מיטטוואך דען 8. יוני זיין 100 יעהריגעס בעשטעהען פייערטע, האט דער שטאדט פראנקפורט בעהופס איינער שטיפטונג 100.000 מארק געשענקט.

פעטערבורג דער מיניסטערראטה האט דאס קאנ-סטיטוציאנס-פראיעקט פאן מיניסטער בולינן מיט נור קליינע סטיליסטישען ענדערונגען אנגענאממען.

ווארשא. דער היעזיגע אבערפאליציימייסטער באראן גאלקען, קלאגטע איינע היעזיגע פערזיכערונגס-געזעללשאפט בייא דער, ער געגען אינפאלל פערזיכערט וואר, אונד זיינע געלטענד געמאכטע אנשפריכע בייא דעם בעקאננטען באמבענאטענטאט אבוויעס, אויף צאהלונג דער פערזיכערונגס-סוממא.

Izraelita.

לאדז קאזאקען גריפפען איינע פאן איינער מירבענ-פייער אונד מיט ראטהען פאהנען הייבעהרענדע גרופפע אן. אלס איים דער מענגע שיססע פיעלען. גאב דאס מיליר מאר מעהרערע זאלוועןאב. 7 פערזאנען ווארדען געטאטעט 9 שווערפערלעטצט אונד איינע אנצאהל לייכטפערוואונדעט ד״ב

פעטערסבורג דער פראצעס דעם בעריהמטען שריפט שטעללערס מאקסים גארקי איזט יעטצט ענדגילטיג גיער-דערגעשלאגען ווארדען.

קאוונא אין דער שטאדט איזט דאס געריכט פער-בריטעט. דאסס דיא הייזער אין בראנד געשטעקט ווערדען דיא איינוואהנערשאפט איזט בעאונרוהיגט. פ

נעווארק. פיר פארשונגס-רייזען נאך ארץ ישראל האט אונזער גלויבענסגענאססע הערר יעקב ה' שיפף היער דער אוניווערזיטעט דען בעטראג פאן צווייהונדערט-טויזענד מארק געשפענדעט.

באלטימארע בייא וועסטמינסטער שטיעסס אין פערזאנענצוג מיט איינעם קאהלענצוג צוזאממען. 23 פער-זאנען באהנארבייטער, זינד אומס לעבען געקאממען.

בריסטיאניא. פיר דיא היעזיגע פאפיערפאבריק האללמאן ווירד זאעבען איינע נייע פאפיערמאשינע אויס אמעריקא אויפ-געשטעללט, וועלכע דיא גרעססטע אין גאנץ איראפא זיין זאלל אונד דערען ווערט אויף 170.000 קראנען אנגעגעבען ווירד. א.

ראם אם 20 ד. מ. פאנדען היער טעלעפאןפערזוכע צווישען ראם אונד בריססעל אונד צווישען ראם אונד שטראססבורג מיט דעם נייען מיקראפהאן שטאטט, דיא ציר גראססטען צופריעדענהייט אויספיעלען. גלייכצייטיג שפראך מאן מיט דעם מאיאראנא אפפאראט צווישען ראם לאנדאן אלזא אויף מעהר אלס 2000 קילאמעטער ענטפערנונג.

X דייטש־איזראליטישער געמיינדעטאג.

פאם 11 ביז 13 פאנד היער אין דען פראכט־פאללען ריימען דער פראנקפורט־לאזע דער דייטש־איזראעליטישע, געמיינדעטאג" שטאטט.

אים נאמען דעס עמפפאנגס־קאמיטע בעגריססטע ה' יאזעף וויעזלאך, דיא אם זאננטאג 8 אוהר אבענדס צאהלרייך ערשיענענע פערזאמלונג.

הערר פראפעסאר דר. מ. פהיליפפזאן בערלין דאנקטע אים נאמען דעס פערבאנדעס פיר דיא פריינדליכען ווארטע — אונד מאכטע פערשיע־דענע פארשלעגע צור אויסגעשטאלטונג דער טאגעסארדנונג פיר דיא פערהאנדלונגסטאגע דיא דען בייפאלל דער אנוועזענדען פאנדען.

אם מאנטאג ווארדען דיא פערהאנדלונגען אום 10 אוהר דורך ה' פראפ. דר. פהיליפזאן ערעפנעט. עס פאלגטע נון דיא וואהל. צו פארזיטצענדען ווארדע ה' דר. בלויא פראנקפורט, דער ?טע פארשטעהער דער היעזיגען געמיינדע, ה' לואיז זאקס בערלין אונד ה' בנימין הירש, האלבערשטאדט גע־וועהלט צו שריפטפיהרערן בעשטעללטע מאן דיא ה' דר. בייער, פראנקפורט, הרב דר. דאקטאר־ברוכזאל אונד הרב דר. לאזארוס.

Gottlieb

פראנקפורט אם מאין. (שלוסס פאלגט)

בריעפקאסטען.

ק. פ. אין לעמבערג. א) אונזערער כרזאנאווער בעצירק ווייזט פאלגענדע פאבריקען אויף: דיא שטיינקאהלענגעווערקשאפט אין יאווארזנא איינע געזעללשאפט, אן דער שפיטצע שטעהט דער בעקאנטע יידישע פהילאנטראפּ ה' הוד ריטטער פאן גוטטמאנן, וויען. דער דירעקטאר: האהלגעבארען העדר מארטין קאטצער. ב) העררען דר. לאזישש עט קאמפ. צינקהיטטע טרזעבינא, ג) דיא פעטראלעאום־ראפפינעריע אין טרזעבינא. ד) האלין אימפרעגנירונגס־פאבריק דעס גראפען עדוארד מיציעלסקי, טרזעבינא. ה) אייזענגיעססעריא אינזשעניער ה' הודאלף עט קאמפ., טרזעבינא. ו) דאמפפמהלע יאזעף לייבליך'ס ערבען טרזעבינא ז) דאכפאפפען־פאבריק סני קירך, כרזאנוב. ח) גאלמא גרובען אין קאנטי. ט) זאדא־פאבריק, שצאקאווא. י) צעמענט־פאבריק אקטיען־געזעללשאפט אין שצאקאווא. יא) דאכציעגעל־פאבריק, הוד שנעעבוים אין שצאקאווא. יב) פפלאנצענבוטטער־פאבריק, אכאטניצקי עט אפטער אין כרזאנוב.

דר. ב. אין וויען. א) בעסטען דאנק. טריפּסטטעללער ס. א) איהרע ארבייט איזט אנגעקומען. ב) איינפערשטאנדען.

יעקב ב. אין טארנוב. ניכט מעגליך.

Wydawca: Deutscher i Ska.,
Redaktor odp.: Jakób Deutscher
Z drukarni Jakóba Deutschera w Chrzanowie.